Rolniczy handel detaliczny – informacje podstawowe

Od dnia 1 stycznia 2017 r. weszły w życie akty prawne umożliwiające rejestrację rolniczego handlu detalicznego, w tym przede wszystkim ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o *zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników* (Dz. U. poz. 1961) oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania* (Dz. U. poz. 2159).

Tym samym od dnia 1 stycznia 2017 r podmioty, w tym rolnicy prowadzący gospodarstwa rodzinne mogą rozpocząć działalności w ramach takiego handlu po uprzedniej rejestracji (bez obowiązkowego zatwierdzenia) u powiatowego lekarza weterynarii (produkty pochodzenia zwierzęcego lub żywność zawierająca jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego, tj. żywność złożona) lub państwowego powiatowego inspektora sanitarnego (żywność pochodzenia niezwierzęcego). W tym celu należy złożyć odpowiedni wniosek do ww. organów urzędowej kontroli żywności. Szczegółowe informacje na temat procesu rejestracji rolniczego handlu detalicznego można uzyskać u właściwego ze względu na siedzibę zakładu lub miejsce prowadzenia działalności powiatowego lekarza weterynarii lub państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Rolniczy handel detaliczny to jedna z form handlu detalicznego, dla której w polskim porządku prawnym przyjęto odrębne uregulowania w zakresie nadzoru organów urzędowej kontroli żywności oraz wprowadzono określone preferencje podatkowe. W ramach takiego handlu możliwe jest m.in. przetwórstwo i zbywanie wytworzonej żywności konsumentom końcowym. Warunkiem jest to, że taka żywność musi pochodzić w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu, a sprzedaż odbywa się z zachowaniem limitów wskazanych w ww. rozporządzeniu oraz limitu przychodów z takiej sprzedaży do kwoty 20 000 zł, o ile producent chce korzystać z preferencji podatkowych.

Produkcja i zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego nie mogą być, co do zasady, dokonywane z udziałem pośrednika. Wyjątek stanowi tutaj możliwość udziału pośrednika w przypadku zbywania żywności pochodzącej z rolniczego handlu detalicznego podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszy, organizowanych w celu promocji żywności. Taki pośrednik może zbywać żywność wyprodukowaną w ramach rolniczego handlu detalicznego przez inny podmiot, o ile:

1) sam prowadzi rolniczy handel detaliczny oraz dokonuje sprzedaży wyprodukowanej przez siebie żywności podczas ww. imprez,
2) żywność zbywana przez niego w ramach pośrednictwa pochodzi od podmiotów prowadzących produkcję w tym samym powiecie, w którym pośrednik sam prowadzi taką działalność, lub w powiecie sąsiadującym z tym powiatem.

Nadzór nad bezpieczeństwem żywności produkowanej w ramach rolniczego handlu detalicznego kształtuje się następująco:

1) nadzór nad właściwą jakością zdrowotną (bezpieczeństwem) produktów pochodzenia zwierzęcego i żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego (żywności złożonej) – powierzony został Inspekcji Weterynaryjnej, a
2) nadzór nad właściwą jakością zdrowotną (bezpieczeństwem) żywności pochodzenia niezwierzęcego – pozostał w kompetencjach organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Ponadto Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno–Spożywczych powierzono kompetencje do sprawowania nadzoru nad jakością handlową żywności znajdującej się w rolniczym handlu detalicznym.

Podstawowe wymagania dla rolniczego handlu detalicznego z zakresu bezpieczeństwa żywności są następujące:

1) produkcja i zbywanie żywności nie może stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i wpływać niekorzystnie na zdrowie publiczne;
2) obowiązują wymagania określone w rozporządzeniu nr 178/2002[1] i rozporządzeniu nr 852/2004[2] oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia, a także ustawa *o bezpieczeństwie żywności i żywienia*[3] oraz ustawy *o produktach pochodzenia zwierzęcego*[4], w tym ww. rozporządzenie *w sprawie maksymalnej ilości żywności*

[1] Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463).

[2] Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319).

[3] Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2017 r. poz. 149).

[4] Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1577, z późn. zm.).

zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania;

3) obowiązek dokumentowania ilości zbywanej żywności;
4) nakaz oznakowania miejsca sprzedaży;
5) zakaz wykorzystywania do produkcji mięsa zwierząt kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego poza rzeźnią zatwierdzoną przez powiatowego lekarza weterynarii (np. z uboju w celu produkcji mięsa na użytek własny);
6) brak konieczności sporządzania projektu technologicznego przez podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego produktami pochodzenia zwierzęcego lub żywnością złożoną.

Należy przy tym podkreślić, że wymagania higieniczne określone w ww. rozporządzeniu nr 852/2004 powinny być stosowane w sposób elastyczny biorąc pod uwagę zakres prowadzonej działalności, wielkość zakładu i jego specyfikę. Przepisy te przewidują między innymi, że w przypadku gdy produkcja prowadzona jest przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne (np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej), zamiast wymogów określonych w załączniku II w rozdziale I i II ww. rozporządzenia, obowiązują wymogi określone w jego załączniku II w rozdziale III (uproszczone wymagania higieniczne). Należy przy tym podkreślić, że są to wymagania podstawowe, określające wymogi ogólne, pozostawiające dużą swobodę w ich spełnianiu – określają kryteria, które muszą być spełnione, aby został osiągnięty cel jakim jest bezpieczeństwo żywności.

Oznakowanie miejsca zbywania żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego musi:

1) być czytelne i widoczne dla konsumenta;
2) zawierać napis „rolniczy handel detaliczny”;
3) wskazywać dane obejmujące:
   a) imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny,
   b) adres miejsca prowadzenia produkcji zbywanej żywności,
   c) weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny – w przypadku żywności pochodzenia zwierzęcego i żywności złożonej.

Żywność sprzedawana w ramach rolniczego handlu detalicznego musi spełniać wymagania w zakresie oznakowania, stosownie do przepisów określonych w rozporządzeniu

nr 1169/2011[5], rozporządzeniu *w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych*[6] oraz rozporządzeniu *w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej*[7].

W zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych należy zwrócić uwagę na konieczność spełnienia szczegółowych wymagań w przypadku produktów takich jak soki, nektary owocowe, dżemy, galaretki, konfitury itp. przetwory owocowe, miody, ziemniaki, które zostały określone w przepisach odpowiednich rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ponadto w oznakowaniu wytwarzanych w ramach rolniczego handlu detalicznego wyrobów można umieścić informację „Produkt polski". Jednakże taka informacja może być podana jedynie w przypadku tych produktów, w których dodane składniki, które nie mają odpowiedników krajowych nie mogą przekraczać 25%.

W kontekście przepisów podatkowych obowiązują następujące kryteria będące podstawą zwolnienia przychodów z rolniczego handlu detalicznego od podatku dochodowego. Zwolnieniu podlegają przychody ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyłączeniem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, do kwoty 20 000 zł rocznie, w ilościach nieprzekraczających maksymalnych limitów określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania*, przy czym m.in.:

1) przerabianie produktów roślinnych i zwierzęcych i ich sprzedaż nie może się odbywać przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze (Wyjątki – ubój zwierząt rzeźnych

[5] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. WE L 304 z 22.11.2011, str. 18).

[6] Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. z 2015r. poz. 29 z późn. zm.).

[7] Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej (Dz.U. poz. 772).

i obróbka poubojowa tych zwierząt, w tym również rozbiór, podział i klasyfikacja mięsa, przemiał zbóż, wytłoczenie oleju lub soku oraz sprzedaż podczas wystaw, festynów, targów);

2) sprzedaż może następować wyłącznie w miejscach:
   a) w których produkty zostały wytworzone (np. w gospodarstwie) lub
   b) przeznaczonych do prowadzenia handlu (np. targowisko);
3) ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody;
4) za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy;
5) prowadzona jest ewidencja sprzedaży żywności odrębnie za każdy rok podatkowy, która zawiera co najmniej: numer kolejnego wpisu, datę uzyskania przychodu, kwotę przychodu, przychód narastająco od początku roku oraz rodzaj i ilość przetworzonych produktów. Dzienne przychody muszą być ewidencjonowane w dniu sprzedaży.

Powyższe zwolnienie ma charakter pomocy de minimis, co oznacza, że wysokość pomocy dla jednego podmiotu nie może przekroczyć łącznie równowartości 200 tys. euro w okresie ostatnich trzech lat podatkowych. Ponadto uzyskany w roku podatkowym przychód ze sprzedaży ww. przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych powyżej limitu 20 000 zł podatnik może opodatkować ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, pod warunkiem dokonania stosownego oświadczenia do urzędu skarbowego.

Do rolniczego handlu detalicznego, w zakresie objętym ww. zwolnieniem podatkowym, nie mają także zastosowania przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, z późn. zm.).